

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2659/2025
05.03.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Радославе Мађаров и Јасмине Симовић, чланова већа, у правној ствари предлагача АА, ББ, чији је старалац АА, ВВ као правног следбеника покојне ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ и ЖЖ, свих из ..., чији је заједнички пуномоћник Владан Костић, адвокат из ..., против противника предлагача Градске општине Чукарица, Београд, коју заступа Јавно правобранилаштво општине Чукарица, Београд и крајњег корисника Републике Србије, Министарства одбране, Војно-грађевинског центра „Београд“ Београд, кога заступа Војно правобранилаштво Београд, ради одређивања накнаде, одлучујући о ревизији крајњег корисника изјављеној против решења Вишег суда у Београду Гж 285/19 од 16.05.2024. године, у седници одржаној 05.03.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ решење Вишег суда у Београду Гж 285/19 од 16.05.2024. године и решење Другог основног суда у Београду Р1 170/2017 од 27.06.2018. године, тако што се одбија предлог за одређивање накнаде за изузето из поседа експрописано грађевинско земљиште у делу катастарске парцеле број ... површине 6978 м², уписане у ЗКУЛ број ... КО ..., из поседа раднијег сопственика ЗЗ, и исплату предлагачима АА, ББ, ЕЕ и ЖЖ износа од по 10.467.000,00 динара, а предлагачима ВВ као правном следбенику ГГ, ДД и ЂЂ износа од по 20.934.000,00 динара, са законском затезном каматом од доношења одлуке до исплате и одбија захтев предлагача за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ предлагачи да крајњем кориснику накнаде трошкове поступка од 313.434,00 динара, у року од 15 дана од достављања преписа решења.

Образложење

Решењем Вишег суда у Београду Гж 285/19 од 16.05.2024. године, одбијена је жалба крајњег корисника и потврђено решење Другог основног суда у Београду Р1 170/2017 од 27.06.2018. године, којим је утврђена накнада за изузето из поседа експрописано грађевинско земљиште у делу катастарске парцеле број ... из ЗКУЛ бр. ... КО ..., површине 6978 м², из поседа ранијег сопственика ЗЗ, те крајњи корисник Република Србија, Министарство одбране Републике Србије обавезан да предлагачима исплати 104.670.000,00 динара, и то предлагачима АА, ББ, ЕЕ и ЖЖ по 10.467.000,00 динара, а ГГ, ДД и ЂЂ по 20.934.000,00 динара, са законском затезном каматом од

27.06.2018. године до исплате, те им накнади трошкове ванпарничног поступка од 1.101.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности решења до исплате. Одбијени су захтеви крајњег корисника и предлагача за накнаду трошкова другостепеног поступка као неосновани.

Против правноснажног решења донетог у другом степену крајњи корисник је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба Закона о парничном поступку и погрешне примене материјалног права.

Предлагачи су поднели одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијано решење у смислу одредби члана 27. став 2. Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник СРС“ бр. 25/82 „Службени гласник РС“ бр. 106/2015), члана 403. став 3. и члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијаног решења није учињена битна повреда одредаба поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Битна повреда одредаба поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју је крајњи корисник ревизијом указао, није предвиђена као ревизијски разлог по одредбама члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, на основу решења Министарства народне одбране ФНРЈ од 21.08.1949. године, које је измењено решењем од 12.12.1952. године, извршена је у корист државе, за потребе тог министарства потпуна експропријација парцеле број ... у укупној површини од 1 ха 39 а 56 м² у КО ..., која је била својина 33 из На основу решења Градске експропријационе комисије од 11.06.1953. године, које је на захтев наследника власника експроприсане непокретности преиначено решењем од 28.05.1956. године, корисник експропријације Војна пошта Земун обавезан је да исплати накнаду у новцу за 1/2 дела експроприсане површине ИИ, док је за другу половину дела наследнику ББ обавезан да преда у својину део катастарске парцеле ... ливада ... површине 6978 м², уписане у ЗКУЛ бр. ... КО Катастарска парцела број ... КО ..., била је укупне површине 15 ха 81 а 87 м², а њена деоба на девет парцела, између осталог парцелу број .../... површине 6978 м², извршена је 1966. године. Земљорадничка задруга „Прва петолетка“ Железник је била законити корисник целе парцеле број ... КО Не постоје докази да је део парцеле који је додељен у својину решењем од 28.05.1956. године предат у посед ББ. Власник ове парцеле је Република Србија. Тржишна вредност 1 м² парцеле старог премера број ... у КО ..., је 15.000,00 динара. Предлагачи су наследници покојног ББ. Поступак за одређивање накнаде иницирали су 28.04.2011. године пред органом управе, који орган је због изосталог споразума по службеној дужности покренуо овај ванпарнични поступак 04.10.2011. године.

Са полазиштем на наведено утврђење, нижестепени судови утврђују накнаду за изузето из поседа експроприсано грађевинско земљиште површине 6978 м², позивом на одредбе чланова 41. став 2. и 42. Закона о експропријацији. Другостепени суд налази да је решење Градске експропријационе комисије од 28.05.1956. године, којим је правном претходнику предлагача одређена натурална накнада ништаво, пошто је ова

парцела била додељена на трајно коришћење Земљорадничкој задрузи „Прва петолетка“ Железник и стога одлука није била извршива.

Основано се ревизијом указује да је одлука о праву на одређивање новчане накнаде за експроприсано земљиште 1949. године заснована на погрешној примени материјалног права.

Основним Законом о експропријацији („Службени лист ФНРЈ“ бр. 28/47), на основу ког је надлежни државни орган донео решење о експропријацији површине од 1 ха 39 а 56 м² катастарске парцеле ... у својини правног претходника предлагача, било је прописано да се непокретна имовина може експроприсати кад то тражи општи интерес извођења корисних радова за сврхе друштвено економског и културног подизања и развоја народа; да се експропријација може вршити у корист државе за потребе савезних органа, установа и предузећа и да се може вршити само на основу аката о експропријацији надлежног државног органа (чланови 1. – 3.). Сопственику ће се дати накнада за експроприсану имовину која се може састојати како у новцу, тако и у давању друге непокретности у замену за експроприсану (чланови 11. и 15.). Поступак експропријације спроводе среске односно градске експропријационе комисије на основу прописа овог закона и акта о експропријацији; по завршеној усменој расправи комисија доноси решење о експропријацији, против ког се може изјавити жалба надлежном окружном суду у року од 8 дана од пријема решења; решење окружног суда је коначно, и на основу правноснажног решења срески суд ће на захтев комисије у земљишним књигама извршити уписе наређене тим решењем (чланови 17., 29., 30. и 31.).

Одредбом члана 22. став 1. Закона о ванпарничном поступку прописано је да кад одлука суда зависи од претходног решења питања да ли постоји неко право или правни однос, а о том питању још није донео одлуку суд или други надлежни орган (претходно питање), суд може сам решити то питање, ако овим или другим законом није друкчије одређено. Одлука суда о претходном питању има правно дејство само у ванпарничном поступку у коме је то питање решено.

Чињенично је разјашњено да је након доношења акта о експропријацији грађевинског земљишта донето решење о накнади 28.05.1956. године, на основу ког је правном претходнику предлагача у својину додељена друга непокретност, у замену за експроприсану. Предлагачи не тврде, нити има података да је ово решење стављано ван снаге, па је оно део правног поретка. Предлагачи захтев за одређивање накнаде заснивају на тврдњи да решење о накнади није извршено. Претходно питање о коме је ванпарнични суд овлашћен да одлучује постоји уколико о праву или правном односу одлуку није донео надлежни орган, што овде није случај. Стога, неприхватљиво је становиште другостепеног суда да је решење којим је правном претходнику предлагача одређена накнада за експроприсану непокретност ништаво.

Утврђене чињенице везане за изостало извршење одлуке експропријационе комисије од 28.05.1956. године, без утицаја су на другачију одлуку у овој ванпарничној ствари. Према члану 2. тачка 29. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 153/20) право на враћање имовине по одредбама тог закона може се остварити за имовину одузету применом Основног закона о експропријацији („Службени лист ФНРЈ“ бр. 28/47, 12/57, 53/62 и „Службени лист

СФРЈ“ бр. 13/65, 5/68, 7/68 и 11/68). Одредбом члана 6. став 2. тог закона прописано је да бивши власник има право на враћање имовине, односно обештећење за имовину одузету на основу прописа о експропријацији који су се примењивали до 19.02.1968. године, ако бившем власнику на име накнаде за експроприсану имовину није уступљена друга непокретност у својину, станарско право или други облик најшире правне власти. Одредбама чланова 22. и 23. прописано је које подржављено грађевинско земљиште држава враћа, а које не враћа, а чланова 39. – 50. поступак у коме се право на враћање имовине, односно обештећење остварује.

Из изнетих разлога, када је у складу са Основним законом о експропријацији од стране надлежних државних органа донет акт о експропријацији и решење о накнади, предлагачима не припада право да у овом ванпарничном поступку у складу са одредбама чланова 41. и 42. сада важећег Закона о експропријацији („Службени гласник РС“ бр. 53/55 ... „Службени гласник РС“ бр. 106/2016) захтевају доношење нове одлуке о накнади, пошто је таква одлука већ донета.

На основу одредби чланова 165. став 2., 153. став 1., 154., 162. и 163. ставови 1. – 4. ЗПП, одлучено је о трошковима целог поступка. Крајњи корисник је постигао успех у поступку, па су му у границама опредељеног захтева признати као оправдани трошкови од 313.434,00 динара, који се састоје од награде за заступање на три одржана рочишта од по 45.000,00 динара, за састав жалбе 01.10.2018. године од 110.934,00 динара и ревизије 24.07.2024. године од 67.500,00 динара.

Из изнетих разлога, на основу одредби члана 416. став 1. ЗПП и члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић